

**CIHM
Microfiche
Series
(Monographs)**

**ICMH
Collection de
microfiches
(monographies)**

Canadian Institute for Historical Microreproductions/Institut canadien de microreproductions historiques

© 2000

Technical and Bibliographic Notes / Notes techniques et bibliographiques

The Institute has attempted to obtain the best original copy available for filming. Features of this copy which may be bibliographically unique, which may alter any of the images in the reproduction, or which may significantly change the usual method of filming are checked below.

- ☐ Coloured covers / Couverture de couleur
- ☐ Covers damaged / Couverture endommagée
- ☐ Covers restored and/or laminated / Couverture restaurée et/ou pelliculée
- ☐ Cover title missing / Le titre de couverture manque
- ☐ Coloured maps / Cartes géographiques en couleur
- ☐ Coloured ink (i.e. other than blue or black) / Encre de couleur (i.e. autre que bleue ou noire)
- ☐ Coloured plates and/or illustrations / Planches et/ou illustrations en couleur
- ☐ Bound with other material / Relié avec d'autres documents
- ☐ Only edition available / Seule édition disponible
- ☐ Tight binding may cause shadows or distortion along interior margin / La reliure serrée peut causer de l'ombre ou de la distorsion le long de la marge intérieure.
- ☐ Blank leaves added during restorations may appear within the text. Whenever possible, these have been omitted from filming / Il se peut que certaines pages blanches ajoutées lors d'une restauration apparaissent dans le texte, mais, lorsque cela était possible, ces pages n'ont pas été filmées.
- ☒ Additional comments / **Text in Ukrainian.**
Commentaires supplémentaires:

L'Institut a microfilmé le meilleur exemplaire qu'il lui a été possible de se procurer. Les détails de cet exemplaire qui sont peut-être uniques du point de vue bibliographique, qui peuvent modifier une image reproduite, ou qui peuvent exiger une modification dans la méthode normale de filmage sont indiqués ci-dessous.

- ☐ Coloured pages / Pages de couleur
- ☐ Pages damaged / Pages endommagées
- ☐ Pages restored and/or laminated / Pages restaurées et/ou pelliculées
- ☒ Pages discoloured, stained or foxed / Pages décolorées, tachetées ou piquées
- ☐ Pages detached / Pages détachées
- ☒ Showthrough / Transparence
- ☐ Quality of print varies / Qualité inégale de l'impression
- ☐ Includes supplementary material / Comprend du matériel supplémentaire
- ☐ Pages wholly or partially obscured by errata slips, tissues, etc., have been refilmed to ensure the best possible image / Les pages totalement ou partiellement obscurcies par un feuillet d'errata, une pelure, etc., ont été filmées à nouveau de façon à obtenir la meilleure image possible.
- ☐ Opposing pages with varying colouration or discolourations are filmed twice to ensure the best possible image / Les pages s'opposant ayant des colorations variables ou des décolorations sont filmées deux fois afin d'obtenir la meilleure image possible.

This item is filmed at the reduction ratio checked below /
Ce document est filmé au taux de réduction indiqué ci-dessous.

10x		14x		18x		22x		26x		30x	
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
12x		16x		20x		24x		28x		32x	

The copy filmed here has been reproduced thanks to the generosity of:

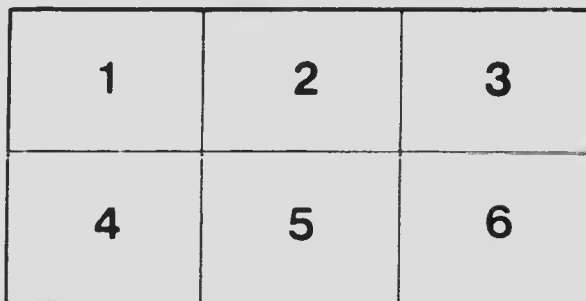
University of Alberta
Edmonton

The images appearing here are the best quality possible considering the condition and legibility of the original copy and in keeping with the filming contract specifications.

Original copies in printed paper covers are filmed beginning with the front cover and ending on the last page with a printed or illustrated impression, or the back cover when appropriate. All other original copies are filmed beginning on the first page with a printed or illustrated impression, and ending on the last page with a printed or illustrated impression.

The last recorded frame on each microfiche shall contain the symbol $\longrightarrow$ (meaning "CONTINUED"), or the symbol ∇ (meaning "END"), whichever applies.

Maps, plates, charts, etc., may be filmed at different reduction ratios. Those too large to be entirely included in one exposure are filmed beginning in the upper left hand corner, left to right and top to bottom, as many frames as required. The following diagrams illustrate the method:

L'exemplaire filmé fut reproduit grâce à la générosité de:

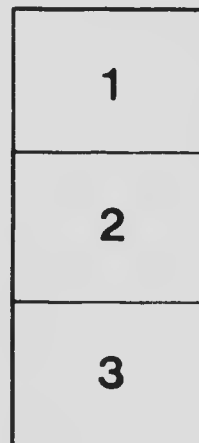
University of Alberta
Edmonton

Les images suivantes ont été reproduites avec le plus grand soin, compte tenu de la condition et de la netteté de l'exemplaire filmé, et en conformité avec les conditions du contrat de filmage.

Les exemplaires originaux dont la couverture en papier est imprimée sont filmés en commençant par le premier plat et en terminant soit par la dernière page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration, soit par le second plat, selon le cas. Tous les autres exemplaires originaux sont filmés en commençant par la première page qui comporte une empreinte d'impression ou d'illustration et en terminant par la dernière page qui comporte une telle empreinte.

Un des symboles suivants apparaîtra sur la dernière image de chaque microfiche, selon le cas: le symbole $\longrightarrow$ signifie "A SUIVRE", le symbole ∇ signifie "FIN".

Les cartes, planches, tableaux, etc., peuvent être filmés à des taux de réduction différents. Lorsque le document est trop grand pour être reproduit en un seul cliché, il est filmé à partir de l'angle supérieur gauche, de gauche à droite, et de haut en bas, en prenant le nombre d'images nécessaire. Les diagrammes suivants illustrent la méthode.

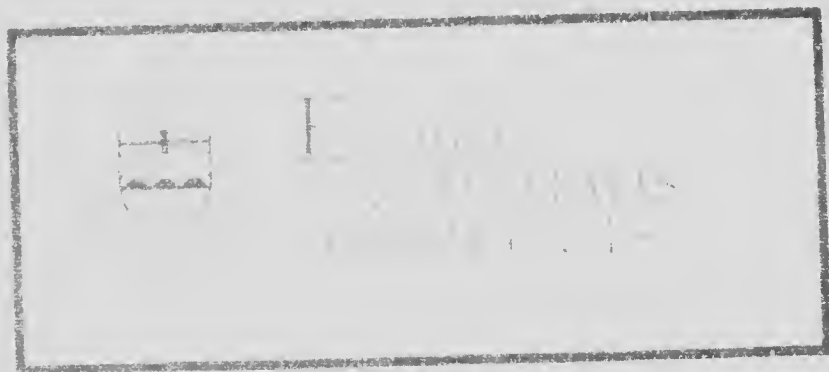
MICROCOPY RESOLUTION TEST CHART

ANSI and ISO TEST CHART No. 2

APPLIED IMAGE Inc

200 WEST 21ST STREET
NEW YORK, NY 10011-4208
212 691-5151

Іван Франко

ДОБРОБИТ

І ИНШІ ОПОВІДАННЯ.

— ««О»» —

Ціна 10цт.

— ««О»» —

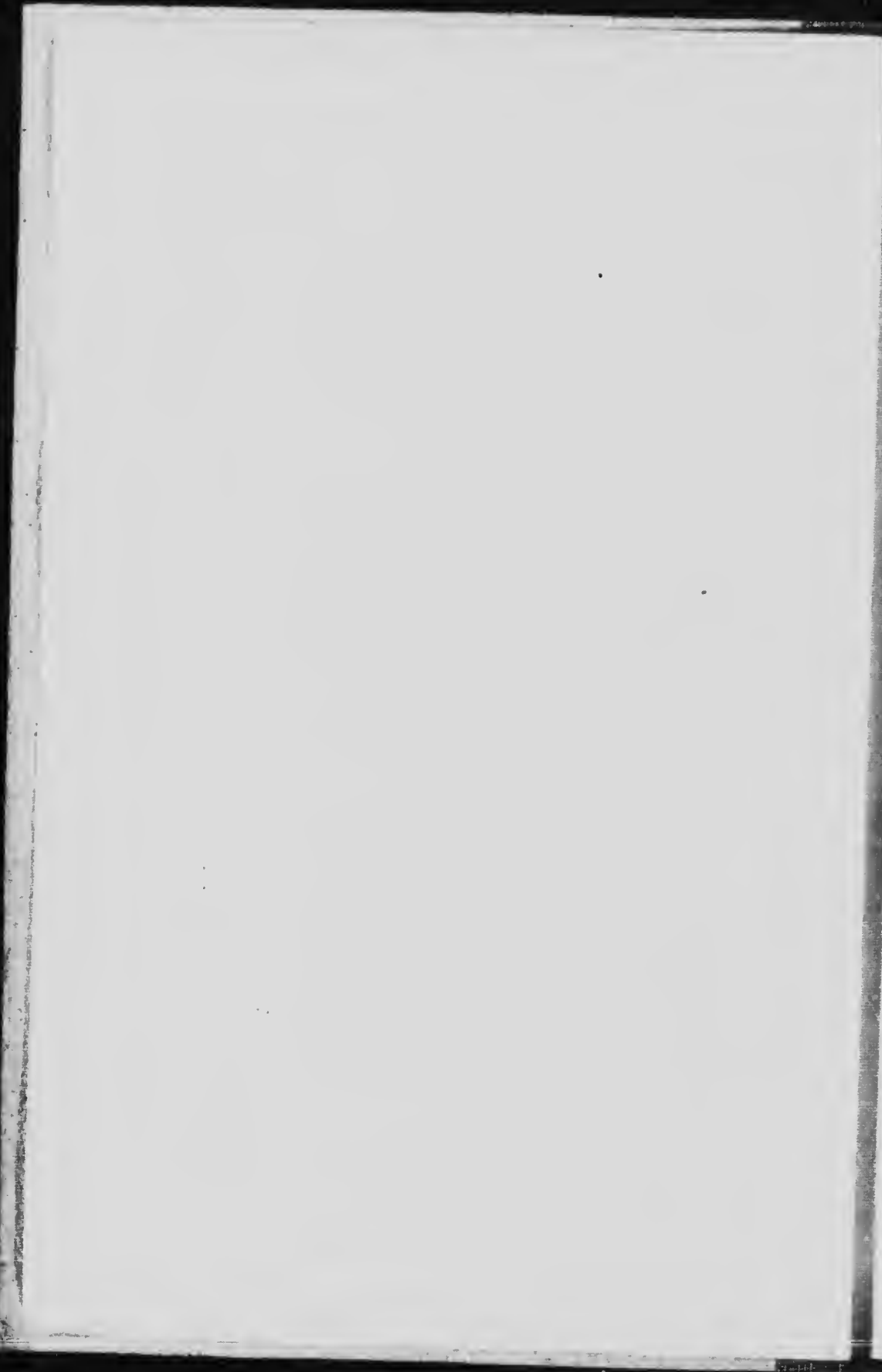

НАКЛАДОМ "РОБОЧОГО НАРОДА"

Вінніпег, Ман.

1917.

Іван Франко.

Добробит

І ІНШІ ОПОВІДАННЯ.

ЦІНА 10 ц.

НАКЛАДОМ "РОБОЧОГО НАРОДА".
Вінніпер, Ман.
1917.

ДОБРОБИТ.

Був собі колись Добробит. Не знаю чи хто з вас особисто згадав його, тож мушу описати вам отес його так як, мені описував небіжчик моєї баби тітчаній стрик.

Старий Добробит, то була особа наскрізь неморальна. Головна його засада була: як єсть, то шедєсть! А що з роду був він Добробит, то все було в него чим шедєстити. Любив він поноїсти — ховай Боже! — і животину носив перед собою таку, що всі коліна видів тільки в сні в благословених сномінах своєї молодости. А що пива, меду і всякого напїтку також за пїліт не виливав, се навіть не увійшло уваги старого пренодобного Нестора літописця, котрий і приписав ему поту: "Руси же єсть веселіє пити".

Що був лївивий, се розуміє ся само собою; куди, бач, з таким животом та з няною головою до праці нагнати ся! Таї пощо єму мучити ся, коли він був собі Добробит і єму мабуть той із очерету грошій доносив! Але за те до бійки, до пайки і любовців кров у него була страх горяча, а про його гордість вже й говорити не буду. Одним словом, як єсть сїм гріхів головних, так усі вони немов би приписані були на його червонім, одутім лиці, в его невеличких, товщєм заплівених оченятах.

Ходить було ота номана по нашім краю, наприходить ся і через губи не плює, а тільки знай соне і де тільки поверне ся, всюди жита, пшепниці, трави в хлопа, всюди ліси темні та безмежні, ріки та стави нові риби — одним словом — добробит. А він ходить собі та все сьпіває на ціле горло:

Де єсть руска вітчизна?

Де пшепниці, ячмена,

І де жита єсть досить,

Куди голод не гостить.

Ой на на! Ой на на!

Ой там руска вітчизна!

Давно говорили йому панотчик:

- Ей, небоже! Покай ся, поправ ся, бо то не добром пахне!

Але він і ухом у той бік не веде!

- Що мені! — каже. Я прецінь Добробит! Скорше мене зо світа зведуть, ніж би я мав свою натуру змінити!

А ти думаєш, що не зведуть?

Ну, пехай пробують! — кричить Добробит.
— Хто посміє! Адже се не добром пахне, се кримінал!

— А от побачиш! Найдуть ся такі, що посміють і нічого за те їм не буде.

- Е, каже Добробит, — вовка бояти ся, та у ліс не йти! Певна річ, що всі ми померемо і до чорта в губу підемо, але хтоби собі тим голову сунув! Що було — бачили, що буде того не знають люди і ви панове не знаєте. А ось ліши: нуко вишиємо по добрій повній та затягнім, щоб аж гори лунали:

Я ніколи не згину,

Бо веселю родину:

Ой ну ну! Ой ну ну!

Бо веселю родину!

Отак гукав собі пан Добробит і гадки не мав. Аж бух! Одного дня ні сіло ні впало прийшов "ферделюпок" від пана Гоимана: завтра на осьму годину рано такий а такий Добробит має ставити ся в канцелярії!

Перший раз від роду у нашого Добробита забігали мурашки поза плечима. Чого тільки може хотіти від мене пан Гоиман? Аджеж податки я всі заплатив, у праві ні з ким не стою, "штрофу" ніякого на мні нема, а так, знайомним! Та що діяти, коли наказ, то треба йти. ти ся з паном Гоиманом не маю охоти. Бог з

На другий день раненько казав Добробит запрягти коні тай поїхав ставити ся до пана Гонмана.

— Слава Ісусу Христу! — сказав він чемно, входячи до канцелярії.

— А чін топри, чін топри! — сказав пан Гонман. — А що ви за єдна, кльона, чого вам трена?

— Та я, прошу пана Добробит. Пан мене чогось кликали. Ось і ферделюнок.

— Ага, ага, то ви Топронит. Топре, топре, пане Топробит, сїтайте! Маємо тепо на вас поховорити.

— На мене?

— Ну, па вас, за вас, все отно. Скажіть мені, пане Топронит, я чула, що у вас є шпїхлїр громацкїй?

— Та є.

— А мпоха там на той шпїхлїр спїша?

— Та є жита тисяча корцїв, шпєнїцї щось зо пятьсот, а вївса бачу буде до пятайцятьсот.

— Хо, хо, хо! То топре! То туше топре! Нам акурат стїлько трена.

— Вам, пане Гонман?

— Ні, не мені самому! Пан старшїй від вїйська шпє, що єму трена. Так ви, пане Топронит, посполите, що ми сонї то спїша саперемо?

— Ба... ба... а то яким правом? — пробовкнуз зачудований Добробит.

— Ну, ну ну! Не тумайте, що ми сатармо! Ні, ми не такі люте. Ми вам тамо таку оплїкацію, росумїєте?

— Яку оплїкацію?

— То такий папїр, що його мошете сховати.

— А можна єго їсти, як хлїба не стане?

— Ах, клюна ви клюна, пане Топронит! Ха! ха! ха! їсти! Вам лїши ани їсти! А знаєте ви, Топронит, що то є фатерлянд?

— Ні, пане, не знаю.

— Ой, ой, ой, закричав пан Гоцман, ухопив себе за голову і почав скакати по канцелярії. Добробит думав, що пана рантом зуб заболів, а то пан Гоцман дивувався, що Добробит не знає про “фатерлянд.”

— Ну, слухайте, пане Топронит, — сказав пан Гоцман, виїжджаючи троха — не путайте смішину! “Фатерлянд”, то є військо, старий, і я! Тільки того “фатерлянд” кошта кльона повинна виттати все, що має, і то ще са мало путе.

— Ба, пане Гоцман, а як я сам з голоду згину?

— Кльона, кльона! Ані “фатерлянд” сдоров був, а кльона все нусте! Не схинеш! А ті оплікації, про котрі й тої касав, вони путуть тої проценти.

— Я пане, процентів не хочу.

— Не хочеш? то ще лїнше. Я то сарас сапину то протоколь. А по сїнше я сарас нїшлю, щонї сапранї.

— Ні, пане, я не пристаю на то. Ануж у мене не зародить, що я тоді буду робити?

— Е, не сародить! Тільки працію топре то сародить. А я чула, пане Топронит, що ти туше лїнива, ропити не хочеш! Слухай непоме, ані я нїльше се таке не чула!

— А вам, пане, яке до того діло? — огризнувся Добробит, котрому нарешті за багато стало тої науки. Аджеж я до вас не йду хліба просити, а ось ви до мене прийшли!

— Що? як? ти так то мене смієш налакати? — крикнув пан Гоцман. — Ей, амстїнер! Bank heraus! Влїпіть йому!

Ще пан Добробит не оглянув ся, а вже лавка в сїнях стояла готова і ціла юрба гайдуків ухопила його і влїпила йому так, як єму ще з роду нїхто не влїнив. Потім вивели його на ново

перед пана Гопмана

— Пане, почав було Добробит, яким се правом ви.—

Але пан Гопман перебив його:

—Мовчи, кльопа, і не кашни нікому. Ось моє право!

І він лиснув рукою по великій, у свинячу шкіру оправленій книзі.

—Вмієш читати?

—Ні, пане, не вмію.

—Ну, то мовчи! Ось тут моє право, параграф емеремеремрем! А тепер скажи мені, пане Топрошит є в тебе хроші?

Та щось троха є.

—Що то значить: троха? Ти кашни просто, кільки є?

—Та буде там з десять тисяч.

—У, тесять тисяч! І на що тобі, кльопа, стілько грошей? Що ти з ними ропиш?

—Положив у скриню тай лежать. Їсти не просять, а так про чорну годину, пане най ся не пригадає.

—А що, чи я не касала? радісно крикнув пан Гопман. Де кльопа снає що з хрішми ропити! А фатерлянд потрепує хроші, похато хроші! Не пій ся, пане Топрошит, вона тобі не пропате, а дістанеш оплікацію.

—Щезайте ви, пане, зі своїми оплікаціями! скрикнув Добробит, сам себе не тямючи зі злості

—Що? як? Ти мені сьмієш? зацінив ся пан Гопман. Амстердінер, вліпть ему!

Куди, куди смирийшиний став наш Добробит після того, як ему другий раз вліпили. Побачив неборака, що з паном Гопманом таки не жарти.

—Переш оплікації, кльопа? крикнув ему Гопман.

—Та беру прощу пана.

— Ну, так нуло срасу ховорити! А слухай ти кльона! Я чула, що в тебе коні є топрі.

— Та є, прошу папа.

Похато?

Десять пар.

Тесить пар! Чи ти стуріла? Нащо тобі стілько?

Та так, папе, свого хованя. Продати дучить ся, то продам, а ні, то пехай ховають ся.

Слухай, папе Топронит, фатерлянд потрепує коней на війну. Тобі твої пари тесить, а на решту тамо тобі квіт.

Що мені з того квіта?

Сховай! Колись у касі пугуть са похато хроні, то тістанеш саплату. А коні я скашу сапрати.

Добробит у потилицю почував ся і нічого не сказав.

Слухай, папе Топронит, говорив далі пан Гонман похато ти маєш крупту?

Та багато не багато, а так, стілько, що для мене вистарчить.

Кльона кльона, я не того питаю, але скільки морків?

Як посаджу морков, то й морков родить ся, сказав Добробит.

Ой, ой, ой! закричав знов пан Гонман мов на дуб. Що то за кльона кльона! Вопа навіть не спие, що то морк. А як ще ти поле міряла?

Ми папе на пруті.

А много прута маєш?

Та буде щось зо сто.

Ну, пікс травс не пуге. Я кашу переміряти. Того тобі са много. Тесить тобі твацять. А решту вітнішемо тля мохо прата фон Дравсен.

Добробит тільки очі витріщив.

— А слухай по ти! А мнохо ти платиш потатка?

Ой, папе, много, по десять дутків з прута по

ля.

— Ха! ха! ха! І то насиває ся мнохо? Ха, ха, ха! Віт нині с морка путеш платила по пять сріплом, розумієш!

— Ні, не розумію.

— Ну, то як соні хочеш. Се ти швитко сросу-мієш. А те ти насени худона?

— Та в лісі.

— А чия то ліс?

— Та божий.

Що? як? Поиний?

Ну, так. Нан каже, що то єго, а хлопці ка-жуть, що їх. А я одно кажу: ані нан єго не садив, ні хлоп, значить: божий. А вживати вживаємо.

В лісі хутона пасти не вільно! Ліс панський! Ось патент! крикнув нан Гонман.

— А кудж я з худобою подію ся, коли й по-ля уриваєте?

— Тівай ся, кути хочеш! Хоч поріш, хоч у стай-ні терши, а в лісі пасти не вільно, крикнув Гон-ман.

— Ні, пане! крикнув і собіж Добробит, чуючи, що в нутрі у него немов щось обриває ся. Зо мно-ю вже робить що хочете, але за худобою я обста-ну і не попускаю. То не може бути! То загибіть!

Мовчи кльона і йти то тома! тушує ногою Гонман.

— Ні, пане, не буду мовчати і не вступлю ся від-си. Той патент мусить бути скасований!

— Що? як? Ти сьмієш? Амстердінер вліпть-ему!

— Вліпть кілька хочете — кричав Добробит — хоч на смерть убийте, але я свого не попускаю ся.

— Вліпть і саприть! — сказав нан Гонман і пі-шов до дому обідати. — Pfu! wie man sich mit diesen thimmen Bauer herumplagen muss! зітхнув він вийшовши з урядового будинку.

Добробит дістав що дістав у те місце, відкля

поги ростуть, а в додатку просидів в арешті з пів рок , доки пан Гониман не пригадав собі єго і казар випустити. Насунув кучму на очі і не озирюючись пішов до дому.

Дома він застав такі порядки, що й своїх чотирох стін не пізнав.

Що стало ся з ним дальше, про те історія мовчить. Чи він умер, чи переродив ся, сего годі зміркувати. На всякий спосіб той Добробит, який сьогодні живе між нами і який усім нам добре відомий, зовсім не подібний до тамтого старого. Наш Добробит тихий, смирний, працюючий, опадний, моральний до остатної штики, одним словом — чисте противенство старому. А головню, наш Добробит дійствує з уповаження і за potwierдженням з гори. Кілька разів бачилось уже навіть, що ось-ось буде по нїм, але завсїгди в саму пору виходило розпоряджене: добробит має бути! І справді Богу дякувати, маємо єго й до нині. Давньої грїшної вдачі не лишило ся в нїм ані слїду. Хиба тільки крізь сон часом промурмоче, тай то на жалібну цуту, першу стрічку пісеньки:

Де єсть руська вітчизна?

Дальші стрічки він забув, хоч у лоб єму стріль.

Дмитро Макогон.

ГЕРОЙ.

В маленькій, вохкій хатині, на передмістю столичного міста, сидів дешиий робітник Кость Димчук із своєю родиною. Нужда вигнала його з села до великого міста — та сама не остала ся в селі. Пішла слідом за ним, як та тінь в соняшну днину тягнеть ся за людиною, куди-б вона й не ступала. Привик Димчук до тієї нужди і думав, що инакше воно й не може бути. А нужда ся розпаношила ся в хаті Димчука, взяла верх над ним і танцювала по його голові. Боров ся, боров Димчук із своєю бідю, а далі сил йому й не стало. Знеміг ся Кость і положив ся до ліжка.

Вже два тижні лежить хорий Димчук і дивить ся на муку своїх голодних дітей. А ті діти що раня прибігають до нього, припадають до постелі і питають:

— Тату, ви сьогодні ідете до роботи? Ми такі голодні... Ідїть, тату, ідїть.

І ловлять за руки і намагають ся піднести його з постелі, та не годні. Маленькі ще.

А Димчук дивить ся на них і кривить ся і стогне з великого болю. Його серце тріскає від жалю. Біль наповнює його груди, ще троха і виповнить цілу просторонь.

І виповнив і переляв ся через верх. Димчук зірвав ся з постелі і, піддержуваний горячкою, пігнав до поблизької ріки.

На березі лежав великий камінь. На тім каміні сидів того дня знаний міський богач, банкір Гловіцький. Провів цілу ніч на гулятиці, а над ранком розболіла його голова. Вийшов без міри чорної кави, проковтував якісь античні порошки, — не помагало. Сів на свою пишну колясу і поїхав на ріку відсвіжити ся.

Перші сонячні проміння червоним сяйвом закрадали східну частину горизонту, як Димчук прибіг над ріку. Навіть не бачив банкира, що уважно слідив за убогим робітником. Став Димчук над рікою, вийняв руки до гори і кинув ся в воду. Гловіцький закричав. Прибіг його фірман, скочив у ріку і виратував Димчука. Банкір приказав своєму слугі відвести безпритомного робітника до шпиталю.

Той днини був Гловіцький героєм дня. Всі столичні часописи описували його геройський вчинок і хвалили його, що виратував життя батька чотирох малих дітей. Двері банкира не замикали ся: вся аристократія приходила до нього з gratulacijami.

Кілька тижнів потім в салюнах Гловіцького відбуло ся велике святю. Зійшли ся там його приятелі і представителі влади. Серед звуків військової музики заступник правительства декорював широку грудь банкира золотим хрестом заслуги.

Политись дорогі шампані і залучати похвальні тоасти. Всі величали Гловіцького, як великого приятеля робітничої класи. І згадували там і за Димчука, який лане Гловіцькому завдячує своє життя.

А сей бідний Димчук уже цілий місяць гризе сиру землю. Та кому се интересно знати? Кому із сих нанів прийде хоч-би й на гадку, що по ній остала ся вдова з дрібними дітьми, які плачуть і примірають з голоду? Дарма! Штань бідаків

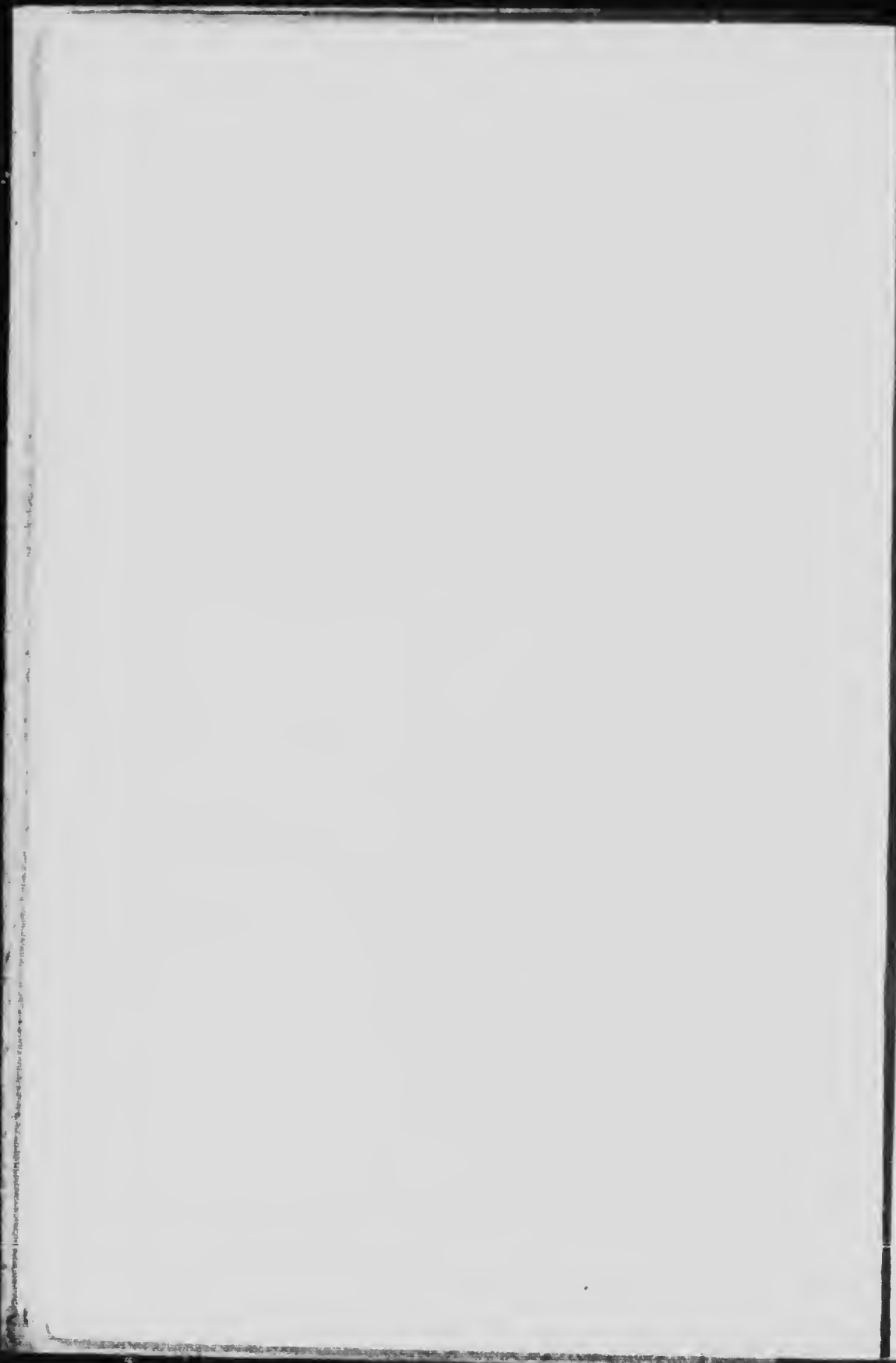
стелить ся по землі, він і не підносить ся у висні сфери. А хач коли її піднесеть ся, — ті сфери його не почують.

Ізза сьвята Гловіцького були усі вдоволені. Був вдоволений і самий банкір, хоч сей шир коштував його кругло дві тисячки корон.

Лише один його приятель, дідич Завала був заздрісний. Він не міг спокійно дивити ся на золотий хрест, що виснав ся на грудях банкира.

З того часу можна було бачити, як часто, як дідич Завала ранками проходжував ся пач берегом ріки. І за кожним разом, як вертав ся домів, обурював ся і проклинав робітників. Проклинав, бо вони не йшли топити ся.

В. Дорошевич.

СЬВІТ БЕЗ АЛЛАХА.

(Арабська казка).

Аллахови збудило ся бути вічно Аллахом. Зступив з престола, виїшов з палати, зійшов на землю і прийняв вид звичайного чоловіка. Що ра-
на купав ся в ріці, спав у траві, та живив ся яго-
тами, які збирав у лісі. Лягав враз із смерком,
а вставав, коли сходило сонце.

Сонце сходило кожного рання і заходило кож-
ного вечера. Так перейшло багато днів без змі-
ни.

Пташки сьпівали, риби іграли ся в воді, сло-
вом сьвіт жив так звичайно, як би нічо, а нічо
не стало ся.

Аллах усміхнув ся і сказав: — Знаменито я
урядив сьвіт, має дорогу назначену від віків і
нею іде. Але як там людям без мене жне ся?
Птахи дурні, і риби також, але цікаво, як жне
таке мудре сотворіне, як чоловік — від коли я
перестав глядіти на него з гори: лінше чи гір-
ше?

Так міркуючи вандрував Аллах через поля,
ліси, аж прийшов до великого городу Баг-
даду.

Но, но. то місто стоїть ще на своїм місці — ду-
мав Аллах.

Місто стояло на давньому місці, рикали осли і
верблюди, осли працювали, верблюди працю-
вали, ніби нічо не стало ся. — Все в порядку —
подумав Аллах — певно ніхто не взиває моїм
іменн.

Був цікавий, о чім люди розмовляють. Пішов
отде дити і занішов на торговницю.

Дивись си, а купець продає молодому паріб-
кови коня. Присягаю на Аллаху — кричав ку-
пец — що той кінь молодий. Ледви два чи
три роки, як побачив божий світ. От подиви-
ся, яке живе звірі. Випадавби ти тей який
ко зарплата, як си на него сів. Присягаю на Алла-
ху, що на тім коні можеш іти в перегони з я-
ким небузь джигарем. То і риний, молодий ко-
ни, без жагнот вати, без сиду найменшої ва-
ти, присягаю на Аллаху!

А ти мене не ошукати? запитав парубок.

Який-я, бо ти дурний! сказав купець зало-
мивши руку. Як мож бути таким дурним!
Направду, такого дурня треба шукати із свіч-
кою. Як же ж ми би я тебе ошукувати, коли
знаю си Аллахови? Чи думиш, я би мав трати-
ти душу на віки через тебе?

Парубок взяв коня і завітатив золотими, бре-
внцями і риними.

Аллах дав йому добити торгу, а потім при-
ступив до купця і спитав:

Як то, добрий чоловіче, ти присягаєш на
Аллаху, та ж прецінь його нема!

Купець всміхав трохи до мішка, зазвенів ши-
ми і сказав:

Я знаю о тім добре, що нема Аллаху, але чи
той парубок купив би був інакше коня? Прецінь
кождні видить, що кінь був старий, має слабії
ноги, та й з конятами щось не тее...

Аллах засміяв ся і пішов далі.

Іде, іде, аж пагло видить, як білший, зна-
комий йому Гуссейн дигає на плечах велику
бельку, два рази більшу від него самого. За Гус-
сейном іде Ібрагім.

Бідному Гуссейнові утишають ся під тяжень-
ким тягарем колін за кождим кроком, літ дле

се з його чола, а очі мало що не вилізуть із готуви. Ібрагім іде за ним і все говорить:

— Ти не боїшся Аллаха, Гуссейне? Хочеш побити бальки, а не умієш скоро ходити. Таж так не зможеж зніти трохи бальок перенести там де треба. То не добре Гуссейне, то дуже не добре і не морально. Не парайкай Гуссейне своєї душі негідношю на вічну погибель. Всевидючий Аллах гаядить тепер на тебе і гніває ся, що ти лінуєш ся до праці. О Гуссейне, болить мене серце, а мушу тобі сказати, що паражуєш ся на гнів Аллаха.

Аллах потрутив ліктем Ібрагіма, підвів його обік і сказав:

— І чогож ти манєж за кожним кроком взиваєш імя Аллаха? Таж його нема від пару днів!

Ібрагім почіхав ся у голову. — Он, мій добродію, сказав чув я о тім, але що робити? І як би я міг інакше змусити того Гуссейна, щоб він шіе скорше бальку? Чорнок є шіе богато, то ми маю шіе й другої робишки навчити і ему платити? Але в той спосіб я би стратив. Маю би й Гуссейна? Але він від мене о много сильніший, міг би мені віддати. Маю його замкнути до в'язниці? Шіе мені утєче. Аллах сильніший від всіх, перед Аллахом ніхто не утєче, то-ж страшу Гуссейна Аллахом.

Аллах потряс головою і пішов далі. Всюди, де прийшов, куди поглянув, гомоніло його імя

Аллах, Аллах. Великий Аллах! День вже кірчив ся, довгі тіні мандрували по землі. На стемнілїм небі світила ся біла силветка мінарету (вежа при турецькій святині, що звалась мечетом), а з його вершка розлягав ся голос музєйна. (Турецький пісн).

— Аллах є великий! Аллах є великий!

Аллах чоздоровив музєйна і спитав:

Невже і ти взиваєш Аллаха, хотий муєш зна-

ти, що його нема?

— Говори тихійше! — сказав з мінарету музеї. — Говори чоловіче тихійше! Колиб хто учув, скінчила-би ся моя повага і значіне. Ніхто-би не заглянув до мечету, ніхто-би не приніс ані крейцара, колиб по світі рознесло ся, що нема

Лице Аллаха захмарило ся він взніс очі в небо, нагло замінив ся в огниний стовп і уніс ся в гору, лишаючи музейна лежачого на землі зі страху.

Вернув ся до своєї палати, сів на престолі і почав глядіти на землю. Але усміх вже не розяснив його обличчя, а очі гляділи смутно.

В недовзї тренечуні зі страху стала перед престолом правовірна душенка, бажаючи дістати ся в рай.

— Говори, чоловіче, що ти зробив доброго в часі твого нобуту на землі? — спитав Аллах.

Взивав, о Величний, все твоє імя.

Аллах відвернув голову.

— Ну, а далі, ще що?

Коли б онебудь зачинав, задумав, то все робув в твоім імені.

Добре, добре, а що ще доброго зробив?

Всіх наноминав, щоби твоє імя славили і мали все на устах в кожній обставині.

— Но, то певне не согірше доробив ся — засміяв ся могучий Аллах.

Дуна все дрожала зі страху.

Видиш сам, що справа стоїть зле, — сказав Аллах і відвернув ся, щоби не видіти, як надлетів чорний чортине, пірвав дуну і заніс до некла.

Так Аллах загнівав ся на землю...

І. Тургенєв.

„ПОВІСИТИ ЙОГО“.

Се дучило ся в 1803 році, --- зачав мій старий знайомий пезадовго до Аустерліца. Полк, в котрім я служив офіциром, стояв на кватирах в Моравії.

Нам строго заборонили непокоїти мешканців і докучати їм; вони і так дивились на нас криво, хоч ми вважались союзниками.

У мене був послугач, бувший кріпак моєї матери, Єгор по імені. Чоловік се був чесний і лагідний; я знав його від дитини і жив з ним, як з другом.

Ось раз якось, в домі, де я жив, піднялись сварливі крики, голосіння; у хазяйки вкрали дві курки і вона о сього крадіж обвиняла мого послугача. Він звиняв ся, прикликав мене на свідка... „Стане-ж він красти, він Єгор Автомонов!“ Я переконував хазяйку про чесність Єгора, але вона нічого чути не хотіла.

Нараз здовж улиці роздався одностаїнний кінецький туніт: се сам головний командир перїзджав зі своїм штабом. Він їхав пога за погою, товстий, надутий, з понурою головою і повислими на груди еполетами.

Хазяйка побачила його і метнувшись навперейми його коневі, впала на коліна і вся розхристана і простоволоса, почала голосно жалувати ся на мого послугача, вказуючи на нього рукою.

Пане генерал! — кричала вона — ваша експеленція! розсудить! поможить! вибавить! сей солдат мене ограбив!

Єгор стояв на порозі дому, витягнувшись як струна, з ганькою в руці, навіть грудь виставив і ноги зсунув, якби на варті — і хочби слово. Чи змінала його вся тота спливіна ся серед унці генераліція, чи скаменів перед надлітаючою бідною, лиш стоить мій Єгор та клінає очима, а сам блідий, як глина!

Командант кинув на нього хмарий і похурий погляд і пробурмотів сердито: — Но?... — Стоїть Єгор, як бовван і зуби висказнів! З боку поглянути: так і сьмієть ся чоловік.

Тоді командант крикнув уривчасто: Повісити його! — итовхнув коня під бік і рушив далі — зразу пов таки нога за ногою, а потім скоршим гюнце! — Весь штаб поїздалав слідом за ним; один тільки адютант, обернувшись на сідлі, глянув миттю на Єгора.

Не виконати приказу було неможливо... Єгора, як стій, зловили і повели на страту.

Тут він цілком завмер і тільки двічі з трудом промовив: "Батюшки! батюшки!" а потім ніво-голосом: "Бог видить — не я!"

Гірко, гірко заплакав він, прощаючись зі мною. Я був в розпачі.

Єгор! Єгор! — кричав я — як же се ти ні словечка не сказав генератови!

Видить Бог, не я, — повторяв, хлипаючи біднига. Сама хазяйка зжахнулася. Вона цілком не вижидала такого рішення і коли до сього прийшло, розревілася! Зачала благати всіх о милосерде, перекопувала, що кури її відкайли ли ся, що вона сама готова всео вияснити...

Розумієть ся, всео се на нічо не здало ся. Воєнні, добродію, порядки! Дисципліна! — Хазяйка ридала чимраз голосніше, чимраз голосні-

ше.

Єгор, якого священник вже висповідав і за-
причащав, звернув ся до мене:

— Скажіть її, папе, щоб вона не побивалась...
Таж я її простив.

Мій знайомий, повторюючи її останній слова
свогого слуги, прошептав: "Єгорушка, голуб-
чику, праведнику!" і слізьми покотили ся по
його старих губах.

— O —

Дмитро Макогон.

БЕЗБОЖНИК.

Ще ніколи не було Семенови на серцю так тяжко, як сьогодні. Не одно вже лихо перебув, здає ся, одної днини не було у нього без журби і клопотів, набідив ся немало, звичайно як бідний сільський робітник, без своєї хати, без свого кусника землі.

Семен мав жінку і троє малих дітей. Найстаршому хлопчикови буде на Петра заледви четвертий рочок, а найменше недавно що вродилось. Жінка і досі з ліжка не вставала, ослабла, спала на силах, а сама виглядала так, що хоч її зараз клади в домовину. Бувало по двох перших дітях, то вже третьої днини починала свою звичайну роботу, а тепер уже цілих п'ять неділь слабує. Коли-б проживала в достатках, коли-б мала чим належито прокормитись, певно не хорувала-би так довго.

Журился Семен, дивлячись на жінку свою хору, на діточки голодні, та ніяк не міг він лихон зарадити. П'ять неділь сидить уже дома без роботи, марнує дорогий весняний час і жне тим, що добрі люди дадуть йому на "відробок".

Була великодня субота. Семен сидів на лаві і сумовито дивив ся проти себе. На серцю було йому так тяжко, наче хто цілу гору каменя звалив на нього. Завтра великдень. Кождий християнин, навіть її найбідніший, пристарає ся, як Господь велить, на те найбільше свято, лиш він один на світі, наче той нехрист очікує святого воскресеня. Не будуть його діти тишитись писанками, не муть навіть свяченого кушати...

Закрутились йому в очах сльози і кульками спливали по змарнілім обличчю.

Чого-ж ти, чоловіче, ось-так бовванієш? обізвала ся слабим голосом Домка, — кажу тобі, піді до брата Івана, а він може хоч якою насочкою нас запоможе.

Не піду, жінко, не піду до Івана. Щобим на великдень її свяченого не кушав, до цього не піду. Чому має перед людьми жалувати ся, що нас заважає?

То піди до сусідів, попроси, а люди не татари, не відмовлять нам в нашої біді.

Не пора ще мені йти на жебри! Ще час мій не прийшов...

Тату, — обізвав ся найстарший хлопчик, — в нас не буде насхи на великдень?

Буде, сину, буде!

Встав, взяв капелюх і виїшов на двір. Сам не знав, що почати. То дини знав, що свячена насха, яка-б вона її не була, мусить в його хаті лежати на столі, мусить нагадувати йому на найбільше християнське свято. Хвилююче ще постояв, а відтак попрямував вулицею просто до коршми.

Наше Мошку, продайте мені бохонець хліба, але такий білий, мненичий.

Жид дав йому бохонець.

Що коштує?

Двацять п'ять крейцарів.

Заплатив і сховов хліб за пазуху. В мошениці має ще десять крейцарів. Зайшов до склепу, купив за сі гроші ковбаси, завінув в папірчик і чим скорше подав ся до дому. Сховавши се добро в комірничі, увійшов до хати і сів на лаві на своїм давнім місці.

А що, Семене, деє був? — поспитала жінка?

Ходив насхи старати.

Та пристарав?

Так!

В кого?

— На Що тобі се знати? Добре, що буде що посвятити.

Замовкла жінка, задумав ся Семен а найстар-

ний хлопчик усміхнувся, а радість так і блинула з його личка. Настав вечір. Семен дав дітям по букатці ранішньої мамаліги, уклав їх спати, а самий розложив огонь і поклав варити п'ять яєць на завтра. Упоравшись з своєю роботою, помолився Богу і ляг спати. Тихо стало в хаті. Всі заснули, лиш хора Домка довго ще не могла молитви, перериваючи їх часто сухим, придуленим кашлем.

Що-йно зачало зоріти, як Семен був вже на погах. Збирався до церкви. Прініс з комірчини бохонець і поклав на стіл.

— А ти Іроде безбожний! — скричала жінка, вийнявши із хліба.

Безбожнику один, ти хочеш жидівський хліб до посмічення пестити? Не спокутуєш сего гріха! А люди, що люди скажуть?

— Мовчи, жінко! Хоч ти не їж мого серця!

— Безбожник, безбожник... голосила жінка, заплаваючи сльозами.

Зібрав Семен своє добро в хустину і пішов до церкви. Задзвонили дзвони, віщуючи велике свято. Залунала пісня "Христос воскрес" і радісним відгомонам відбивала ся в серцях зібраного народу. Побожно ступав парід за своїм пан-отцем наоколо церкви. І Семен йшов з подьми. Йшов махінально, куди його несло філья зібраного народу. Слово "безбожник" лягло йому в ушах так, що він нічого не чув а люди здавались йому темно-сірою масою.

По обході поставали люди з своїми пасхами наоколо церкви. На самім краю, коло брами, притулився також й Семен до них і розв'язав свою хустину. Піт виступив на його чоло.

Зближився пан-отець з сьвяченою водою. Семен дрожав. А коли каплі сьвяченої води посипались на його пасху, Семенови здавало ся, що хтось його горячим піском обсіпав.

Зав'язав хустину і не чекаючи кінця відправи,
вігнав до дому.

В хаті застав правдиве пекло. Діти плакали,
а жінка гатила в стіну головою...

КОЖДИЙ РОБІТНИК І ФАРМЕР ПОВИНЕН ЧИТАТИ ПЕРЕДОВСІМ СОЦІАЛІСТИЧНІ ЧАСОПИСІ!

Чому?

Бо соціалістична часопись обговорює кожду подію в краю і в світі лише зі становища інтересів робочого люду.

До найцікавійших соціалістичних часописів в Америці належить

"РОБОЧИЙ НАРОД"

що виходить в Вінніпегу кожного тижня і коштує лише півтора доляра річно.

Хто читає "Робочий Народ", виробляє собі суцільний світогляд і може осудити кожду подію в суспільнім житті.

"РОБОЧИЙ НАРОД" обговорює в цікавий спосіб краєву і державну політику.

"РОБОЧИЙ НАРОД" виступає проти кожного лайдацтва поновлюваного на робочім народі.

"РОБОЧИЙ НАРОД" доносить про робітничий рух на цілм світі, про боротьбу робітничої класи.

"РОБОЧИЙ НАРОД" учить соціалізму. Хто хоче знати як соціалісти думають про суспільні події, хто хоче навчитися соціалістичної думки, нехай читає передовсім "РОБОЧИЙ НАРОД"

Адреса:

"ROBOTCHYJ NAROD"

Box 3658 Sta. B.

Winnipeg, Man.

КНИГАРНЯ "РОБ. НАРОДА"

ЗАМСДЛЯЙТЕ ЦІКАВІ КНИЖКИ
В КНИГАРНІ "РОБОЧОГО НАРОДА".

Царська Росія і укр. справа	50ц
Філософія штуки	50ц
Бог в революції	35ц
За землею і волю	25ц
Розвиток соціалізму від утопії до науки	15ц
Соціалізм в Релігії	15ц
Відокремлене Галиччини	12ц
Релігія розуму	10ц
Добробит	10ц
Історія червоного прапора	10ц
Червоний Кобзар, найкращі пісні	10ц
Біблія капіталіста	10ц
Жінка і соціальне питання	10ц
Історія дурної корови, (або дозв. Українця в Галичині)	10ц
Кляси і суспільство	10ц
Українська справа під теперішню хвилю	5ц

Адресуйте так:

"ROBOTCHYJ NAROD"

Box 3658, (Sta. B)   Winnipeg, Man.

University of Alberta Library

0 1620 0048 7411

DATE 12-5

